# AF ve HOŞGÖRÜ

## Affedici Olmak:

- وَدَّ كَثيرٌ مِنْ اَهْلِ الْكِتَابِ لَوْ يَرُدُّونَكُمْ مِنْ بَعْدِ اِيمَانِكُمْ كُفَّارًا حَسَدًا مِنْ عِنْدِ اَنْفُسِهِمْ مِنْ بَعْدِ مَاتَبَيَّنَ لَهُمُ الْحَقُّ فَاعْفُوا وَاصْفَحُوا حَتَّى يَاْتِيَ اللَّهُ بِاَمْرِهِ اِنَّ اللَّهَ عَلَى كُلِّ شَىْءٍ قَديرٌ

- ***Ehl-i kitaptan birçoğu arzu etmektedir ki, sizi imanınızdan sonra çevirip kâfir etsinler: Hak kendilerine iyice belirdikten sonra bile sırf içlerindeki kıskançlıktan dolayı bunu yaparlar. Buna rağmen siz şimdi af ile hoşgörüyle davranın tâ Allah emrini verinceye kadar. Şüphe yok ki Allah her şeye kâdirdir.***[1]

---

[1] Bakara, 109.

- فَبِمَا رَحْمَةٍ مِنَ اللَّهِ لِنْتَ لَهُمْ وَلَوْ كُنْتَ فَظًّا غَلِيظَ الْقَلْبِ لَانْفَضُّوا مِنْ حَوْلِكَ فَاعْفُ عَنْهُمْ وَاسْتَغْفِرْ لَهُمْ وَشَاوِرْهُمْ فِى الْاَمْرِ فَاِذَا عَزَمْتَ فَتَوَكَّلْ عَلَى اللَّهِ اِنَّ اللَّهَ يُحِبُّ الْمُتَوَكِّلينَ

- ***Allah'tan bir rahmet ile onlara yumuşak davrandın! Şayet sen kaba, katı yürekli olsaydın, hiç şüphesiz, etrafından dağılıp giderlerdi. Şu halde onları affet; bağışlanmaları için dua et; iş hakkında onlara danış. Kararını verdiğin zaman da artık Allah'a dayanıp güven. Çünkü Allah, kendisine dayanıp güvenenleri sever.***[2]

---

[2] Al-i İmran, 159.

- خُذِ الْعَفْوَ وَأْمُرْ بِالْعُرْفِ وَاَعْرِضْ عَنِ الْجَاهِلِينَ

- ***“(Ey rasulüm) sen af yolunu tut, iyiliği emret ve cahillere aldırış etme.”*** [3]

[3] Araf, 199.

- اَلَّذينَ يُنْفِقُونَ فِي السَّرَّاءِ وَالضَّرَّاءِ وَالْكَاظِمِينَ الْغَيْظَ وَالْعَافِينَ عَنِ النَّاسِ وَاللّٰهُ يُحِبُّ الْمُحْسِنِينَ

- ***"O takva sahipleri ki, bolluk ve darlıkta infak ederler, öfkelerini yutarlar ve insanları affederler. Allah, güzel davranışta bulunanları sever"[4]***

[4] Al-i İmran, 134.

- **يَا اَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا اِنَّ مِنْ اَزْوَاجِكُمْ وَاَوْلاَدِكُمْ عَدُوًّا لَكُمْ فَاحْذَرُوهُمْ وَاِنْ تَعْفُوا وَتَصْفَحُوا وَتَغْفِرُوا فَاِنَّ اللّٰهَ غَفُورٌ رَحِيمٌ**

- ***Ey müminler! Eş ve çocuklarınızdan size düşman olanlar vardır. Bunlar sizi Allah yolundan alıkoyar ve O'na itaat etmenize köstek olabilirler. Dolayısıyla onlara uymaktan sakının, dikkatli davranın ama hatalarını hoş görür kusurlarını görmez ve bağışlarsanız bilin ki muhakkak Allah tüm suçları örten ve kullarına acıyandır.***[5]

---

[5] Teğabün, 14.

- وَإِنْ عَاقَبْتُمْ فَعَاقِبُوا بِمِثْلِ مَا عُوقِبْتُمْ بِهِ وَلَئِنْ صَبَرْتُمْ لَهُوَ خَيْرٌ لِلصَّابِرِينَ

- ***“Eğer cezâ verecekseniz, size yapılan eziyetin misliyle cezâ verin. Ama sabrederseniz, elbette o, sabredenler için daha hayırlıdır.”*** [6]

[6] Nahl, 126.

- Ebû Bekir, kızı Âişe vâlidemize iftirâ atan şahsı affetmiş ve ona sadaka vermeye devâm etmiştir.

- وَلَا يَأْتَلِ أُوْلُوا الْفَضْلِ مِنْكُمْ وَالسَّعَةِ أَنْ يُؤْتُوا أُوْلِي الْقُرْبَى وَالْمَسَاكِينَ وَالْمُهَاجِرِينَ فِي سَبِيلِ اللَّهِ وَلْيَعْفُوا وَلْيَصْفَحُوا أَلَا تُحِبُّونَ أَنْ يَغْفِرَ اللَّهُ لَكُمْ وَاللَّهُ غَفُورٌ رَحِيمٌ

- ***"İçinizden fazîletli ve servet sahibi kimseler, akrabâya, yoksullara, Allah yolunda göç edenlere (mallarından) vermeyeceklerine yemin etmesinler; bağışlasınlar; ferâgat göstersinler. Allâh'ın sizi bağışlamasını arzulamaz mısınız?.."***[7]

[7] Nur, 22.

- Rasulullah buyurdu ki:

- ...وَإِيَّاكُمْ وَالْبِغْضَةَ، فَإِنَّهَا هِيَ الْحَالِقَةُ

- *"Sizleri, aşırı kızmaktan ve kin beslemekten sakındırırım. Çünkü bu kızgınlık dini mahveder, dinî (değerleri) yok edebilir."*[8]

******

- Rasulullah buyurdular ki:

- وَمَا زَادَ اللهُ عَبْدًا بِعَفْوٍ إِلَّا عِزًّا، وَمَا تَوَاضَعَ أَحَدٌ لِلَّهِ إِلَّا رَفَعَهُ اللهُ

- *Allah, affeden kulunun şerefini artırır, Allah için tevazu göstereni de Allah yükseltir.*[9]

---

[8] Muvatta.

- Rasulullah buyurdular ki:

- اَلرَّاحِمُونَ يَرْحَمُهُمُ الرَّحْمَنُ اِرْحَمُوا مَنْ فِي الْأَرْضِ يَرْحَمْكُمْ مَنْ فِي السَّمَاءِ

- *"Allah, merhametli olanlara rahmetle muamele eder. Öyleyse, sizler yeryüzündekilere karşı merhametli olun ki, semâda bulunanlar da size rahmet etsinler"*[10]

---

[9] Müslim.
[10] Tirmizi.

- Rasulullah buyurdular ki:

- مَنْ لَا يَرْحَمِ النَّاسَ لَا يَرْحَمْهُ اللَّهُ تَعَالَى.

- *"İnsanlara merhametli olmayana Allah Teala merhamet etmez."*[11]

[11] Buhari, Müslim.

- Rasulullah buyurdular ki:
- *"Elinizden geldiği kadar müslümanların cezalarını kaldırmaya çalışınız. Onun için bir çıkış yolu varsa serbest bırakınız. Devlet başkanının afta hata etmesi cezalandırmada hata etmesinden daha iyidir.''*[12]

[12] İbn Hanbel.

- Ukbe isimli sahabe anlatıyor:

- فَقُلْتُ: يَا رَسُولَ اللهِ، أَخْبِرْنِي بِفَوَاضِلِ الْأَعْمَالِ.

- Rasulullah'a en faziletli amelleri sordum. Bana şöyle cevap verdi:

- يَا عُقْبَةُ، صِلْ مَنْ قَطَعَكَ، وَأَعْطِ مَنْ حَرَمَكَ، وَأَعْرِضْ عَمَّنْ ظَلَمَكَ

- *"Ey Ukbe! Seninle ilişkisini keseni sen ara sor, seni mahrum bırakana sen ihsanda bulun ve sana haksızlık edenden sen yüz çevir."*[13]

---

[13] İbn Hanbel.

- Hz. Enes anlatıyor:
- مَا رَأَيْتُ رَسولَ اللَّهِ رُفِعَ إلَيْهِ شَىْءٌ فِيهِ قِصَاصٌ إلَّا اَمَرَ فِيهِ بِالْعَفْوِ
- *"Rasulullah'ı, kendisine her ne zaman kısas bulunan bir dava getirildiğinde, mutlaka her seferinde affetmeyi emrediyor gördüm."*[14]

[14] Ebu Davud.

**Allah'ın Affediciliği:**

- ...قَالَ عَذَابِي أُصِيبُ بِهِ مَنْ اَشَاءُ وَرَحْمَتِي وَسِعَتْ كُلَّ شَيْءٍ ...
- ***...Allah buyurdu ki: Azabıma dilediğimi uğratırım; rahmetim ise her şeyi kuşatmıştır...***[15]

[15] A'raf, 7/156.

- اِنَّ اللّٰهَ لَا يَغْفِرُ اَنْ يُشْرَكَ بِهِ وَيَغْفِرُ مَا دُونَ ذَلِكَ لِمَنْ يَشَاءُ وَمَنْ يُشْرِكْ بِاللّٰهِ فَقَدِ افْتَرَى اِثْمًا عَظِيمًا

- ***"Allah kendisine ortak koşulmasını mağfiret etmez. Ancak ondan başkasını dilediği kimseler için mağfiret eder."*** [16]

[16] Nisa, 48.

## **Hoşgörülü olmak Müminin Özelliğidir:**

- Rasulullah buyurdu ki:

- اَلْمُؤمِنُ يَأْلَفُ وَيُأْلَفُ وَلَا خَيْرَ فِيمَنْ لَا يَأْلَفُ وَلَا يُأْلَفُ.

- *“Mü’min, insanlarla iyi geçinen, kendisiyle de iyi geçinilen, güzel münasebetler kurulabilen kimsedir. Münasebeti iyi olmayan geçimsiz kimsede hayır yoktur.”*[17]

---

[17] İbn Hanbel.

## Kötülüğe İyilikle Mukabele Etmek:

- وَلا تَسْتَوِي الْحَسَنَةُ وَلا السَّيِّئَةُ ادْفَعْ بِالَّتِي هِيَ أَحْسَنُ فَإِذَا الَّذِي بَيْنَكَ وَبَيْنَهُ عَدَاوَةٌ كَأَنَّهُ وَلِيٌّ حَمِيمٌ {} وَمَا يُلَقَّاهَا إِلا الَّذِينَ صَبَرُوا وَمَا يُلَقَّاهَا إِلا ذُو حَظٍّ عَظِيمٍ

- *İyilikle kötülük bir olmaz, Sen (kötülüğü) en güzel bir şekilde önle. O zaman seninle arasında düşmanlık bulunan kimse, sanki candan bir dost olur. Buna (bu güzel davranışa) ancak sabredenler kavuşturulur; buna ancak (hayırdan) büyük nasibi olan kimse kavuşturulur.*[18]

---

[18] Fussilet, 34-35.

- وَجَزَاءُ سَيِّئَةٍ سَيِّئَةٌ مِثْلُهَا فَمَنْ عَفَا وَاَصْلَحَ فَاَجْرُهُ عَلَى اللّٰهِ اِنَّهُ لَا يُحِبُّ الظَّالِمِينَ

- ***Ve kötülüğün karşılığı, ona benzer kötü bir cezadır. Gerçekten de kim bağışlar ve barışı sağlarsa, mükafatı Allah'a aittir. Şüphe yok ki O, yaratılış gayesi dışında hayat sürenleri sevmez.***[19]

******

- Rasulullah buyurdu ki:

- لَا ضَرَرَ وَلَا ضِرَارَ

- *"Zarar vermek ve zarara zararla karşılık vermek yoktur."*[20]

---

[19] Şura, 40.

- Rasulullah buyurdular ki:
- لاَ تَكُونُوا إِمَّعَةً تَقُولُونَ إِنْ أَحْسَنَ النَّاسُ أَحْسَنَّا وَإِنْ ظَلَمُوا ظَلَمْنَا وَلَكِنْ وَطِّنُوا أَنْفُسَكُمْ إِنْ أَحْسَنَ النَّاسُ أَنْ تُحْسِنُوا وَإِنْ أَسَاءُوا فَلاَ تَظْلِمُوا
- *“İnsanlar iyilik yaparlarsa biz de iyilik yaparız, zulmederlerse biz de zulmederiz.' diyen zayıf karakterli kimseler olmayın. Bilakis iyilik yaptıklarında insanlara iyilik yapmayı, kötülük yaptıklarında ise onlara zulmetmemeyi alışkanlık hâline getirin.”*[21]

---

[20] İbn Mace, Muvatta.

[21] Tirmizî, Birr, 63.

- Hz. Ali anlatıyor: "Rasulullah'ın kılıcının kabzasında şu ibareyi bulduk:

- **أُعْفُ عَمَّنْ ظَلَمَكَ، وَصِلْ مَنْ قَطَعَكَ، وَأَحْسِنْ إِلَى مَنْ أَسَاءَ إِلَيْكَ، وَقُلِ الْحَقَّ وَلَوْ عَلَى نَفْسِكَ**

- *"Sana zulmedeni affet. Sana küsene git, sana kötülük yapana iyilik yap! Aleyhine de olsa hakkı söyle!*

**Diğer Din Mensuplarına Karşı Hoşgörü:**

- وَلَا تُجَادِلُوا اَهْلَ الْكِتَابِ اِلَّا بِالَّتِى هِىَ اَحْسَنُ اِلَّا الَّذِينَ ظَلَمُوا مِنْهُمْ وَقُولُوا آمَنَّا بِالَّذِى اُنْزِلَ اِلَيْنَا وَاُنْزِلَ اِلَيْكُمْ وَاِلَهُنَا وَاِلَهُكُمْ وَاحِدٌ وَنَحْنُ لَهُ مُسْلِمُونَ

- ***İçlerinden zulmedenleri bir yana, ehl-i kitapla ancak en güzel yoldan mücadele edin ve deyin ki: Bize indirilene de, size indirilene de iman ettik. Bizim ilahımız da sizin ilahınız da birdir ve biz O'na teslim olmuşuzdur.[22]***

---

[22] Ankebut, 46.

- فَبِمَا نَقْضِهِمْ مِيثَاقَهُمْ لَعَنَّاهُمْ وَجَعَلْنَا قُلُوبَهُمْ قَاسِيَةً يُحَرِّفُونَ الْكَلِمَ عَنْ مَوَاضِعِهِ وَنَسُوا حَظًّا مِمَّا ذُكِّرُوا بِهِ وَلَا تَزَالُ تَطَّلِعُ عَلَى خَائِنَةٍ مِنْهُمْ اِلَّا قَلِيلًا مِنْهُمْ فَاعْفُ عَنْهُمْ وَاصْفَحْ اِنَّ اللّٰهَ يُحِبُّ الْمُحْسِنِينَ

- ***Daha sonra verdikleri sözü bozmaları sebebiyle onları lanetledik, kalplerini katılaştırdık; öyle ki şimdi onlar vahyedilmiş sözleri, asıl bağlamlarından kopararak çarpıtıyorlar ve onlar akıllarından çıkarmamaları emredilen şeylerin çoğunu unutmuşlardır. İçlerinden pek azı müstesna, onlardan devamlı hainlik görürsün. Ama onları bağışla, yaptıklarını affet ve aldırma şüphe yok ki, Allah iyilik yapanları sever.***[23]

[23] Maide, 13.

- Rasulullah buyurdu ki:

- أَلَا مَنْ قَتَلَ نَفْسًا مُعَاهِدًا لَهُ ذِمَّةُ اللَّهِ وَذِمَّةُ رَسُولِهِ، فَقَدْ أَخْفَرَ بِذِمَّةِ اللَّهِ، فَلَا يُرَحْ رَائِحَةَ الْجَنَّةِ، وَإِنَّ رِيحَهَا لَيُوجَدُ مِنْ مَسِيرَةِ سَبْعِينَ خَرِيفًا

- *"Allah ve Resûlünün zimmetini kabul etmiş gayr-i müslim vatandaşlar veya İslâm ülkesindeki vizeli gayr-i müslimleri öldüren kimse, Allah'ın ahdini bozmuştur. Bundan dolayı o, cennet kokusunu alamaz. Halbuki cennetin kokusu 70 yıllık mesafeden hissedilir."*[24]

---

[24] Tirmizi.

- Sevgili Peygamberimiz’in hayatından bir örnek:
- Hıristiyan Necran heyeti bir ikindi vakti Medine'ye gelerek Mescid-i Nebevî’ye girmişlerdir. Hz. Peygamber ashabı ile henüz ikindi namazını kıldığı sırada ibadet vakitleri gelen Hristiyanlar doğuya yönelerek ibadet etmeye hazırlanmışlardır. Hz. Peygamber onların ibadetlerini mescid içerisinde yerine getirmelerine müsade etmiştir.

**Cahillerin Saldırılarına Karşı Hoşgörü:**

- وَعِبَادُ الرَّحْمَنِ الَّذِينَ يَمْشُونَ عَلَى الْاَرْضِ هَوْنًا وَاِذَا خَاطَبَهُمُ الْجَاهِلُونَ قَالُوا سَلَامًا

- ***Çok merhametli Allah'ın (has) kulları onlardır ki, yeryüzünde tevazu ile yürürler ve cahil kimseler kendilerine laf attığı zaman (incitmeksizin) "selam" derler (geçerler).[25]***

[25] Furkan, 63.

## Hoşgörülü Olmanın Mükâfatı:

- Rasulullah buyurdu ki:

- أَلَا أُخْبِرُكُمْ بِمَنْ يَحْرُمُ عَلَى النَّارِ ؟ عَلَى كُلِّ قَرِيبٍ هَيِّنٍ سَهْلٍ

- *Kendisi cehenneme haram edilen kimseyi haber vereyim mi? (Cehennem) Rabbine (ibadetle) yakın, yumuşak huylu ve insanlara kolaylık gösterenlere haram kılınmıştır.*"[26]

---

[26] Tirmizi.

## Peygamber Efendimiz'in Affediciliği:

- Bir gün bedevînin biri Mescid-i Nebevî'ye küçük abdestini yapar. Orada bulunanlar bu adamı cezalandırmak isterler. Hz. Peygamber onlara müdahele ederek adamın abdest bozduğu yere su dökmelerini ister ve şöyle der:

- فَإِنَّمَا بُعِثْتُمْ مُيَسِّرِينَ وَلَمْ تُبْعَثُوا مُعَسِّرِينَ

- *"Siz zorlaştırıcı olarak değil, kolaylaştırıcı olarak gönderildiniz"*[27]

[27] Buhari.

- Hz. Aişe anlatıyor:

- وَمَا انْتَقَمَ رَسُولُ اللهِ لِنَفْسِهِ، إِلَّا أَنْ تُنْتَهَكَ حُرْمَةُ اللهِ عَزَّ وَجَلَّ

- *“Peygamberimiz kendisi için intikam almazdı. Ancak Allah’ın yasaklarına uyulmadığında uymayanları cezalandırırdı.”*[28]

[28] Müslim.

- Peygamberimiz Kureyş'in adice saldırılarına uğramaya başlayınca Taif halkını uyarmayı ve onları doğru yola davet etmeyi düşündü. Kendisine ilk inananlardan Zeyd b. Haris’i yanına alarak Taife gitti. Orada halk üzerinde etkinliği olan Umeyr kabilesinin üç reisiyle görüşerek onlara İslamiyeti anlattı. Bunların olumlu cevabı halk üzerinde etkili olacaktı. Ancak bunlar çok ters cevap verdiler. Buna çok üzülen Peygamberimiz onlara: “Bari gelip görüştüğümüzü saklı tutunuz” buyurdu. Bundan maksadı Mekkeliler bunu duyarlarsa inanmış olanlara çok eziyet edebilirlerdi. Ama onlar bunu da dinlemediler: “Bizim memleketimizden çık da nereye gidersen git” dediler.
- Taifliler yalnız bu sözlerle de kalmadılar. Kendilerine gelen bir misafire insanlık kurallarını çiğneyerek hakaret ettiler. Ayak takımını toplayarak Peygambere hakaret için üzerine saldırttılar. Bunlar yolun iki tarafına sıralanarak Peygamberimizi taşa tuttular. Mübarek ayaklarını kaldırıp yere bastıkça sağdan, soldan atılan taşlarla ayakları kana bulandı. Ayaklarına değen taşların acısı yürümesine engel olup

oturdukça, kendilerini zorla ayağa kaldırıp yaralı ayaklarına yeniden taşlar atarlar ve yürekler dayanamayan bu hale eğlenip gülerlerdi.

- Peygamberimizin hayatında karşılaştığı en büyük eza bu olmuştur. Nihayet Peygamberimizin pek uzak sayılmayan akrabasından Utbe b. Rebia b. Abd-i Şems ile kardeşi Şeybe'ye ait bir bağa sığınmakla izlenmekten kurtulmuş oldu. Bundan on yıl sonra Müslümanlar tarafından Taif kuşatıldığı sırada Peygamberimiz şöyle dua etmişti: "Allah'ım, Taif halkına doğru yolu göster ve onları müslümanlara ilhak et." Sonuç olarak Taif'in ileri gelenleri müslüman olmuş ve Allah'ın dinine boyun eğmişlerdi.
- Peygamberimiz Taiften üzüntü içinde dönerken Mekke'ye iki konak mesafede bulunan Kam-i Saalip denilen yere geldiğinde kendisine Cebrail aleyhisselam gelerek:
- -Ey Muhammed, Allah, kavminin seninle ilgili söylediklerini kuşkusuz işitti. Seni korumak istemediklerine de vakıf oldu. Allah, sana şu dağlar meleğini gönderdi, emrine amade kıldı, kavmin hakkında ne dilersen

ona emredebilirsin, dedi. Bunun üzerine de dağlar meleği Peygamberimize selam verdi. Sonra:

- -Ey Muhammed, Cebrail'in söylediği gerçektir. Sen ne istersen emrine hazırım; eğer Ebu Kubeys ile Kayakan denilen şu iki dağın onlar üzerine çökerek birbirine kavuşmasını ve onları yerle bir etmesini istersen hemen emret, dedi. Ancak Hz. Peygamber şöyle cevap verdi:
- **بَلْ أَرْجُو أَنْ يُخْرِجَ اللَّهُ مِنْ أَصْلَابِهِمْ مَنْ يَعْبُدُ اللَّهَ وَحْدَهُ، لَا يُشْرِكُ بِهِ شَيْئًا**
- *"Hayır, hayır, onu istemem. İstediğim olur ki, Allah bunların soyundan, yalnız Allah'a ibadet eden ve Allah'a hiçbir şeyi ortak koşmayan bir nesil yaratsın"* dedi.[29]

******

[29] Buhari, Müslim.

- Mekke ileri gelenleri (Kureyş) Peygamberimize her türlü hakarette bulunmuşlardı. Onunla alay etmişler, onu ölümle tehdit etmiş, yoluna dikenler sermiş, üzerine pislikler atmış, boynuna kement atarak sürüklemiş, ona sihirbaz, kahin demişlerdi. Peygamberimizin kendisine karşı yapılan bütün hakaretlerin bütün haksızlıkların intikamını alabileceği fırsat Mekke'nin fethedildiği gündü.

- İşte o gün: -Ey Kureyş topluluğu, şimdi size ne yapacağımı, nasıl davranacağımı sanırsınız, diye sordu. Onlar hep bir ağızdan: "Hayır umarız, sen iyi bir kardeş, cömert ve şerefli bir kardeş oğlusun, dediler, Peygamberimiz:

- *Yusuf'un kardeşlerine dediği gibi ben de size; "bugün sizi sorgulamak yok, haydi gidiniz serbestsiniz, diyorum",* buyurdu.[30]

[30] İbn Hişam, IV, 412.

- Peygamberimiz arkadaşları ile birlikte Necid Savaşından dönüyordu. Yorulmuşlardı. Ağaçlı bir vadiye geldiklerinde kuşluk vakti olmuştu. Burada konakladılar. Askerler ağaçların altında gölgelenmek için dağıldılar. Peygamberimiz bir ağacın dalına kılıcını astı ve uyuya kaldı. O esnada bir Bedevi bu durumdan yararlanarak Peygamberimizin kılıcını kınından çekmiş ve Peygamberimize hücum etmişti. Tam bu sırada Peygamberimiz uyanmış, Bedevi'nin elinde kılıçla üzerine yürüdüğünü görmüştü. Bedevi bağırdı:

- Ey Muhammed, şimdi seni elimden kim kurtarır dedi. Peygamberimiz hiç tereddüt etmeden :

- Allah kurtarır dedi. Bu cevap karşısında Bedevi'nin elindeki kılıç yere düştü. Kılıcı alan Peygamberimiz Bedevi'ye: Seni benden kim kurtarır, dedi. Bedevi: Cezalandıranların hayırlısı ol, dedi. Bunun üzerine Peygamberimiz:

- Allah'tan başka ilah bulunmadığına ve benim Allah’ın elçisi olduğuma şahitlik eder misin? buyurdu. Bedevi: - Hayır, fakat sana karşı savaşmamak ve savaşanlarla beraber olmamak hususunda sizinle anlaşma yapabilirim, dedi. Bunun üzerine Peygamberimiz onu salıverdi. Bedevi arkadaşlarının yanına gelince onlara:

- -İnsanların hayırlısının yanından geldim, dedi ve Peygamberimizin hoşgörüsünü ifade etti.[31]

[31] Buhari, Müslim.

- İbn Abbas (r.a.) şöyle bir olay naklediyor: Uyeyne İbn Hısn bir ara Medine'ye gelmiş, kardeşi oğlu Hurr İbn Kays'e konuk olmuştu. İbn Kays ise Hz. Ömer'in yakın adamlarındandı.

- Hz. Ömer'in meclisinde genç, yaşlı bir takım kurra ve fakihler bulunurdu. Halife önemli kamu işlerini bunlarla görüşür ve tartışırdı. Uyeyne kardeşi İbn Kayse: "Ey kardeşim oğlu, Halifenin yanında yüksek mevkin var. Benim için bir izin alsan da ziyaret etsem" dedi. O da izin aldı. Uyeyne huzura girdiğinde, halifeye hitaben:

- -Ey Ömer, bize ne bol dünyalık verirsin ne de aramızda adaletle hükmedersin, dedi. Hz. Ömer, kendisine bu şekilde hitap edilmesinden öfkelenerek Uyeyne'nin üzerine yürüdü. Bu sırada, kardeşi oğlu İbn Kays araya girerek:

- “Ey müminlerin emiri, Allah Teala Peygamberine: “Ey Muhammet" halkın kusurlarını affet, Ma’ruf ile emret, kendini bilmez cahillerden de yüz çevir” buyurdu. Uyeyne de o cahillerdendir, dedi. İbn Abbas diyor ki: İbn Kays bu ayeti okuyunca o heybetli Halife olduğu yerde çakılmış gibi irkildi. Vallahi bir adım ileri gitmedi. Esasen Hz. Ömer, Allah Kitabının yüce katında durmak adeti idi.[32]

[32] Buhari.

## Düşmanının Başına Gelene Sevinmemek:

- Rasulullah buyurdular ki:

- لَا تُظْهِرِ الشَّمَاتَةَ بِأَخِيكَ فَيُعَافِيَهُ اللَّهُ وَيَبْتَلِيَكَ.

- *“Kardeşine karşı şamata yapma. Allah ona afiyet sana da belayı verir.”*[33]

- **Hadisin Açıklaması:** Şamata dilimize de geçen bir kelimedir; düşmanlık ettiğin veya sana düşmanlık eden kimsenin maruz kaldığı musibet karşısında sevinmektir.

---

[33] Tirmizi.

**Affetmenin Psikolojik Faydası:**

- Yakın zamanda yapılan araştırmalarda Amerikalı bilim adamları, affetmesini bilen insanların hem ruhen hem de bedenen daha sağlıklı olduklarını belirlediler. Stanford Üniversitesi'nde görevli bilim adamı Frederic Luskin ve ekibi, San Francisco şehrinde oturan 259 kişi üzerinde araştırma yaptı. Denek olarak katılan kişileri 6 kez 1.5 saatlik oturumlara çağıran bu bilim adamları, yaptıkları sohbetlerde affetmeyi öğretmeyi amaçladılar.

- Deneye katılan kişiler kendilerine zarar veren kimseleri affettikten sonra, daha az acı duyduklarını belirttiler. Yapılan araştırmalar göstermiştir ki, affetmeyi öğrenen kişiler sadece duygusal olarak değil fiziksel olarak da kendilerini daha iyi hissetmektedirler. Örneğin deney sonucunda stresten kaynaklanan sırt ağrısı, uykusuzluk ve mide ağrısı

gibi ruhsal ve fiziksel belirtilerin de bu kişilerde önemli ölçüde azaldığı tespit edildi.

- Stanford Üniversitesi'nde Rehberlik ve Sağlık Psikolojisi alanında doktorası olan Frederic Luskin'in, Forgive for Good (İyilik için Affedin) adlı kitabında affetmenin kızgınlık, acı, depresyon ve stresi azaltarak, umut, sabır ve kendine güven gibi olumlu ruh hallerinin yaşanmasını sağladığı anlatılmaktadır.

- Healing Currents Magazine dergisinin Eylül-Ekim 1996 sayısında yayınlanan "Affetme" adlı makalede ise, bir kişiye ya da olaya karşı duyulan öfkenin kişilerde olumsuz duygulara yol açtığı, ruhsal dengelerini hatta fiziksel sağlıklarını bozduğu belirtilmektedir. Aynı makalede kişilerin öfkeden dolayı yaşadıkları olumsuzlukları zaman içerisinde fark ettikleri ve bozulan ilişkilerini düzeltmek, problemleri halletmek için affetmeye karar verdiklerinden de bahsedilmektedir.

- Harvard Gazetesi'nde yayınlanan "Öfke Kalbinizin Düşmanıdır" adlı makalede yer alan bilgilere göre öfke, kalp sağlığı açısından son derece zararlıdır. Tıp alanında asistan profesör olan Ichiro Kawachi ve meslektaşları, bu gerçeği çeşitli test ve ölçümlerle bilimsel olarak kanıtlamışlardır. Yaptıkları çalışmalar sonucunda aksi huylu yaşlıların, daha sakin yaşıtlarından üç kat daha fazla kalp hastalıkları riskine sahip olduklarını tespit etmişlerdir. Kawachi'ye göre, "Yüksek seviyede kızgınlık ve nesneleri kırma ya da bir kişiye kavga sırasında zarar verme isteği bu riskleri artırmaktadır." Çünkü öfke sırasında stres hormonları artarak, kalp kaslarındaki hücrelerin daha fazla oksijen ihtiyacı duymasına ve kandaki trombositlerin yapışkanlığının artarak pıhtılaşmaya yol açmasına sebep olmaktadır. Bu da kalp sağlığını olumsuz etkilemektedir. Ayrıca öfkelenme sırasında kalp atışları normalin üstünde bir seviyeye çıkar ve damarlarda kan basıncının yükselmesine, dolayısıyla kalp krizi riskinin artmasına sebep olur.

- Araştırmacılara göre öfke ve düşmanlık, kanda enfeksiyonla bağlantılı proteinlerin üretimini de tetikleyebilmektedir. Psychosomatic Medicine (Psikosomatik Tıp) isimli dergide, aşırı öfkenin enfeksiyona yol açan proteinlerin üretimini artırdığı, bunun da atardamarların sertleşmesine, dolayısıyla damar tıkanıklığına ve kalp krizine neden olduğu belirtilmiştir.

- Yapılan tüm araştırmalar göstermektedir ki öfkelenmek insanın en başta sağlığını ciddi şekilde bozan bir ruh halidir. Affetmek ise kişiye ilk anda zor gelse de öfkenin getirdiği tüm olumsuzlukları ortadan kaldıran, kişinin hem fiziken hem ruhen sağlıklı bir yaşam sürmesine yardımcı olan güzel bir davranış şekli, üstün bir ahlak özelliğidir.

**Affın Ölçüsü:**

- Unutmamalı ki, suçlu şahsın bir daha o suçu işlememeye dâir samîmî pişmanlık duyması hâlinde onu affetmek, cezalandırmaktan, çok daha hayırlıdır. Fakat suçlunun böyle bir nedâmet göstermediği durumlarda affetmek, bir fazîlet olmaktan çıkar.

- Meselâ suçunda ısrar eden fâsık ve zâlim birini affetmek, onu zulüm ve haksızlığa cesâretlendirmek, hattâ teşvik etmekten başka bir işe yaramaz.

- Diğer taraftan ferdî ve şahsî meselelerde, kusurlu şahsın ıslâhı için onu affetmek, fazîlet ve takvâya daha uygun olmakla birlikte, başkalarını veya umûmu ilgilendiren meselelerde, adâletin tam olarak yerini bulması îcâb eder.